

Дагъыстанны муфтиси шайых Агъмат гъажи Абдулаевни рамазан ай булан къутлаву

НАСИГЪАТ

Къыяматны оьлчевю

Сыйлы Къуръанда булай айтыла (маънасы): «**Даимлик яшав – бек яхшы ва гъаманлыкъ**» (сура «Аль-Аля», аят 17) ва Пайхаммарны ﷺ сёзлеринде де булай эсгериле: «**Гённюлю кюйде этилген къурбанлыкъдан (садагъа) байлыкъ кемилей**»; «**Озьюне бакъгъан якъда этилген къыйыкъсытывну гечген къул, сёзсюз кюйде, гётерилер**»; «**Къурбанлыкъ этген адамгъа болагъан къайтарыш еттиюз керен ва дагъы да кёп артар**»; «**Къулуно огъар тийген пайдан, гъатта чангны бюртюго чакъыны да магърюм этмек учун, бары да жинлер де ва адамлар да жыйылса да, Аллагъдан пурмансыз олар бир зат да этме болмас**».

БЕТ 4

Аявлу къардашлар ва къызардашлар!
Гъакъ юрекъден сизин сыйлы рамазан ай геливю булан къутлайман. Рамазан ай – айрыча заман, шону вакътисинде адам озюн бютюнлей Есибизге ибадат этивге багъышлай, яхшы ишлер эте, оьтген оьмюрюню гъакъында ойлаша, къылыкъларын камиллешдирмеге къасткъыла.

Бу берекетли ай барыбызны да бирлешдире ва тенглешдире. Телимине къарамайлы бу айда бай да, ярлы да ораза туту. Мадарлы бусурманлар амалсыз яшайгъан къардашларыны гъалын ювукъдан англамагъа башлай, натижада языкъсынавлу, олагъа юрекаврувлу бола, чомартлыгъы арта. Дюнъялыкъ байлыкъ бизге заманлыкъгъа берилген ва шоланы тюз кюйде харжлап болмагъа тарыкъ. Биз гъажатлылагъа бермеге болгъан зат гертиден де бизинки экенин унутмагъа тюзмей.

Ораза тутагъан гюнню гъар мюгълетинде биз Есибиз Аллагъны шабагъатын алмагъа болабыз, шо буса дюнъядагъы къайсы байлыкъдан да артыкъ.

Абу Хурайра Мугъаммат Пайхаммар ﷺ айтгъан булай сёзлени етишдире: «Аллагъ айтгъан: «**Адам пайхаммарны вариси этген гъар иши, оразадан къайры, ону озю учун этиле, неге тюзюл ораза тутув – Мени**

учун. Мен шогъар шабагъат берермен» (аль-Бухари етишдирген).

Бу берекетли айны янгъдан гёрмеге болагъангъа биз Есибизге шюкюрлюк этмеге герекбиз, олай да Яратгъаныбызгъа бу айны ахырат учун пайдалы кюйде оьтгермеге болмакъны гъакъында тилемеге тарыкъбыз. Ол бизин ва ювукъ адамларыбызны гечерге умут булан, болгъан чакъы кёп яхшы ишлер этмеге къарап. Биз билеген кюйде, Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ гъадисинде айтылагъаны йимик, Есибиз Аллагъ бу айда этилген гъар яхшы иш учун Ол къулуна шабагъатын 700

керенге ерли артдырмагъа бола, шайтанны буса бугъавлай, натижада яхшы ишлер этмеге тынч бола. Олай да бары гери урулагъан затлардан сакъланмагъа тарыкъ, неге тюзюл шолар саялы болагъан жаза да нечесе къадар арта. Хатирлерибизни ва янгълышларыбызны бир-бирибизни гечмеге къююп янгъдан башламагъа ёрайман.

Узьюрю себеплеге гёре ораза тутмагъа болмайгъанлагъа чакъырив этемен. Ораза тутагъанланы ашатмагъа сама да чакъыраман, шолалыкъда сиз озюгюз учун уллу пайда алажакъсыз, ораза тутгъан гиши йимик зувап къазанажакъсыз, олай да ораза тутагъангъа гъюрмет этигиз, ону алдында ашамагъыз, ичмегиз.

Есибиз Аллагъ гюнагълары гечгенлерден бомагъа бизге насип болсун ва оразаларыбызны къабул этсин.

Муфтиятны ва озюмню атымдан бирдагъы керен сизин етишип гелген сыйлы ораза ай булан къутлайман ва бу заманни ибадат этивде йибермекни ёрайман, бир мюгълетни де Аллагъны эсгермейли йибермекден сакъланмакъны да ёрайман.

Дагъыстанны топурагъына Есибиз Аллагъ пархатлыкъны ва чечекленивню йибермекни тилеймен! Амин!

ТАРБИЯ

Гертилик (сидку)

Гертиликни маънасы

Тюзю, гертилик (сидку) мюрютю аркъа таяву, ону низамы, маданияты ва камиллешивю. Гертилик – пайхаммарлыкъны даражасыны арты булан гелеген даража. Гертиликде лап аз зат – шо яшыртгъын ва ачыкъ ишлер бир-бирине гелишмекдирде. Кимлер озлени бары да сёзлеринде, ишлеринде ва гъалларында гертилер сиддиклер гысаплана. Билигиз, гертилик деген зат – шо гъакълыкъгъа ич ва тыш якъдан гелишли болув. Шогъар гёре герти адам – сиддик – шо озюню юрегини гертилигини яхшылыгъындан адамланы юреклеринден огъар бакъгъан гъюрмет тайгъанлыгъына тергев бакъдырмайгъан адам. Гъакъ герти адам (сиддик) ону яхшы ишлерини лап аз пайын да эс этгенни суймей, ва адамлар ону къайсы буса да бир терс ишин эс этме болгъанлагъа да ачувлу янашма болмай.

5 БЕТ

АГЪВАЛАТ

Къоркъмаскъалада алимлени мажлиси оьтгерилди

28-нчи майда Хумторкъали районда алимлени мажлиси уллу оьтгерилди. Берекетли мажлисде хоншу Мычыгъыш республикадан гелген къонакълар да ортакъчылыкъ этди. Аллагъгъа макътавлар да этип, Пайхамаргъа ﷺ салават да салып, Къоркъмаскъаланы имамы Садрутдин гъажи Къазаватов мажлисни ачды ва биринчи сёзюню белгили алим Арсланали гъажиге сёз берди.

Ол озюню сёзлеринде лап да агъамиятлы темаланы гъакъында айтды. «Гиччиден берли яшланы тюз ёлгъа салып, Ислам динни англатьгъыз, Къуръан охума уьйретигиз», – деп чакъырды.

Алимлени сыйлылыгъын да ачыкъ этди ва олагъа эдепсый этме герекни гъакъындада айтды. Миъраж гече Аллагъу таала Озьюню сыйлы Пайхамарына ﷺ булай деп буюргъан: «**Сен уьмметинге буюр уьч**

тайпа адамланы сыйласын деп: ата-ананы, алимлени ва Къуръанны билегенлени».

Оьр Къазанышны имамы Абдулкъадыр гъажи устазланы суймекни гъакъында ваъзанасигъат этди. «Оланы барлыгъы – Аллагъны рагъмусудур ва жагъилликге батгъан адамланы тюз ёлгъа саладыр», – деп ол токъташдырды.

Магъачкъаладагъы «Сапар» межитни имамы Магъамматгъанапи гъажи Гъамзатов садагъыны гъакъында хабарлады.

3 БЕТ

Алимлени конкурсу

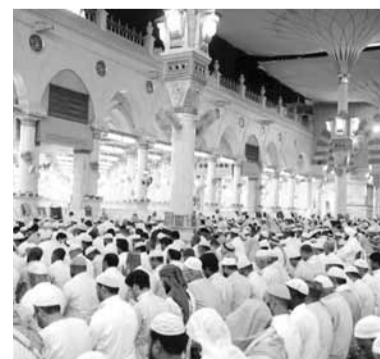
2 БЕТ

Рамазан айны сыйлылыгъы

3 БЕТ

Таравигъ намаз

3 БЕТ

Ачувдан нечик оьр гелме бола

4 БЕТ

Таравигъ намаз

Таравих намаз – шо сюннет намаз, ону рамазан айны узагъында, ясси намаздан сонг къыла. Ону рамазан айны 1-нчи гюннен башлай.

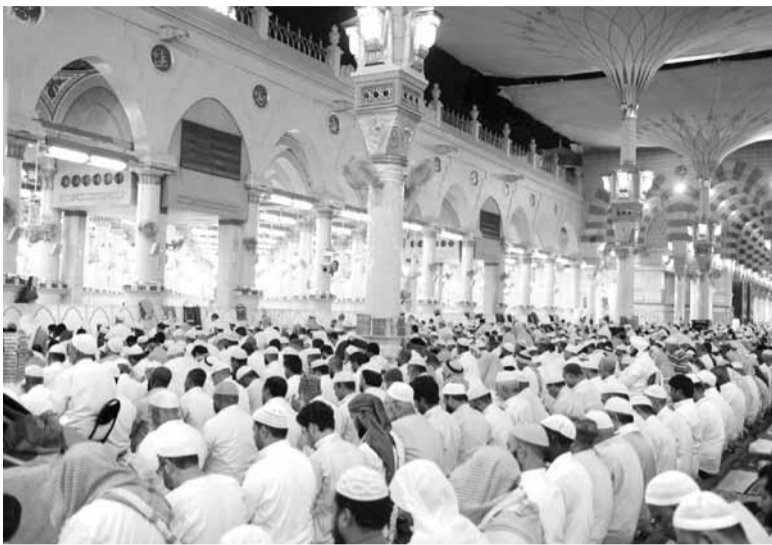
Таравих намазны жамият булан межитде этмек макътала, шоллай этип болмагъанда, уйде янгыз къылмагъа да ярай. Аслу гьалда таравих намазда 8 ракаат, экишилер ракаат этип 4 намаз къылына. Тек 20 ракаатны – экишер ракатны этип 10 намаз къылса, лап яхшы. Бизин Пайхаммар ﷺ башлап экишер ракаатлы 10 намаз эте болгъан, ондан сонг жамиятгъа энгилик болсун учун 8 ракаат булан тамамланып къалгъан.

Таравих намаз битгенде, жамият булан 3 ракаатлы витру намазны да къылма тюше (башлап эки ракаатлыкъ намазны, сонг дагъы да бир ракаатны).

Таравих намазны къылывну низамы

Таравихде эки ракаатлыкъ намазлардан дёртню яда онну эте. Оланы арасында охуйгъан дуалар тюпде бериле.

Ясси намаз ва ратибат (сюннет намаз) къылгъан сонг биринчи дуа охула. Шо дуаны биринчи

ва уьюнчю таравих намазлардан сонг да охуй, биринчи эки ракаатлыкъ витру намаздан сонг да охуй. Экинчи ва дёртюнчю таравих намазлардан сонг уьчер керен экинчи дуаны ва бирер керен биринчи дуаны охуй. Витру намаз битгенде, демек, экинчи (бир ракаатлы) витру намаздан сонг

бул малаикати вар-ругъ. Субгъана манн тагъазза билкьудрати вал-бакъаъ ва къагъагъарал ибада бил-мавти валь-фанаъ. Субгъана раббика ррабил гъизати амма йасифун ва саламун алал мурсалина ва вал-гъамду лилагъи ррабил аламин».

Таравихлени арасында охулагъан дуалар

1. «Ла гъавла ва ла къуввата илла биллагъ. Аллагъумма салли ала Мугъаммадин ва ала али Мугъаммадин ва саллим. Аллагъума инна насъалукал жанната ва ннаузубика минаннар».

1. «Субгъана ллагъи вал-гъамду лилагъи ва ла илагъа илла ллагъу ва ллагъу Акбар Субгъана ллагъи гъадада халкъигъи ва ризаа нафсигъи ва зината гъарщигъи ва мидада калиматигъ».

2. Субгъанал-маликил-къуддус (эки керен). Субгъана ллагъил-маликил къуддус, субугъун къуддус раб-бул малаикати вар-ругъ. Субгъана манн тагъазза билкьудрати вал-бакъаъ ва къагъагъарал ибада бил-мавти валь-фанаъ. Субгъана раббика ррабил гъизати амма йасифун ва саламун алал мурсалина ва вал-гъамду лилагъи ррабил аламин».

Рамазан айны сыйлылыгъы

Аявлу дин къардашларым ва гьюрметли къызардашларым! Аллагъу таала сыйлы болгъан Къуръанда булай айта (маънасы): **«Гъей иман салгъан муъминлер, сизге ораза борч болду, сизден алдынгылагъа борч болгъан йимик.....»** (сура аль-Бакъара, аят 183).

Пайхаммарыбыз ﷺ булай айта: «Ислам дин беш затдан тюзюлгендир – иман шагъадат гелтирмек, къулдукъ этмеге тийишли болгъан гъеч зат ёкъ деп, бир Аллагъдан башгъа ва Мугъаммат ﷺ Аллагъны Элчи Пайхамары деп, гюнде беш керен намаз къылмакъ, рамазан айда ораза тутмакъ, секет чыгъармакъ ва гючю чатагъан адам гъажгъа бармакъ» (Бухари, Муслим етишдирген).

Адам бусурман да, гъакъылбалыкъ да болгъан сонг ва ораза тутмагъа гючю де, савлугъу да болгъан сонг, ол адамгъа савлай рамазан айда ораза тутмагъа борч бола. Рамазан ай гелмеклик булан сегиз де женнетни къапулары ачыладыр, етти де жагъаннемни эшиклери ябыладыр, шайтанлар бугъавланадыр.

Ораза Аллагъны янындан уллу ниьмат, уллу байлыкъ, уллу савгъатдыр. Пайхаммарыбыз ﷺ: «Мени уьмметим рамазан айда озьлеге болагъан яхшылыкъланы билеген эди буса, сав йыл рамазан болгъанны сюер эди», – деген». Башгъа гъадисде булай айтыла: «Ораза тутагъан адамгъа эки сююнч бар, бириси оразасын ачагъанда, биревюсю буса, озьюнню Еси Аллагъу таалагъа ёлукъгъанда». Ораза тутагъан адамгъа болагъан ниьматланы, сыйлы даражаланы гёрген заманда, бек сююнежек. Аллагъ бизин де шоллай сююндюрсюн.

Пайхаммарыбызны ﷺ Салман аль-Фариси дейген асгъабасы булай айта: «Шагъбан айны ахырынчы гюннюнде Аллагъны Элчиси ﷺ бизге насигъат этип айтды: «Гъей инсанлар! Сизге уллу болгъан, берекетли болгъан ай гелди. Олай айдыр, озьюнне

бир минг айдан да сыйлы болгъан гече бар ай (хадир гече). Олай айдыр, Аллагъ ораза тутмагъа борч этген, гече ибадат этмекни (таравигълени къылып) сюннет этген. Ким бу айда, бир яхшы амал этсе, башгъа айларда борч болгъан амалгъа болагъан зувапны алып, ким бу айда бир борч болгъан амалны этсе, башгъа айларда етмиш борч амалны этгенде

болагъан зувабын алып. Бу сабурлукъну айдыр, сабурлукъну зувабы буса – женнетдир. Бу бир-биревню сююндюрюген, гёнгюн алагъан айдыр, адамны рыцкъысы да артагъан айдыр. Ва ким ораза тутгъан адамны оразасын ачдырса, Аллагъ ону гюнагъларындан да гечер ва шо ораза тутгъан адамгъа болагъан зувапны да алып деген...» (Ибн Хузаймат, Байгъакъи етишдирген).

Шу насигъатда айтылгъан затлар булан амал этме къаст этейик. Аллагъу таала Муса пайхамаргъа айтгъан: «Гъей Муса, мен Мугъамматны уьмметине эки ярыкъ береген нюр бердим, олагъа эки къарангылыкъ зарал этмейген кюйде». О заман Муса со-

рагъан: «Гъей Есим Аллагъ, о ярыкъ береген эки нюр недир»? Аллагъу таала айтгъан: «Рамазан айны да ва Къуръанны да нюрю». Муса дагъы да сорагъан: «Гъей Есим Аллагъ, о эки къарангылыкъ недир»? Аллагъу таала айтгъан: «Къабурну да ва Къыямат гюнню де къарангылыгъы деген». Аллагъ учун ораза тутагъан адамны, Къуръан охуйгъан адамны бети

ярыкъ бола дюньяда да, ахыратда да. Рамазан айда оразадан къайры башгъа тюрлю яхшы амалланы да этмеге къаст этме герекбиз. Намазларыбызны жамият булан къылмагъа къаст этейик, Къуръанны кёп оума, зикирни кёп этмеге, ата-анагъа дагъы да бек рагъмулу болма. Олай да пакъырлагъа, етимлеге, къыйын гъалдагъылагъа озьюбюзден болагъан кёмек этме, садагъалар кёп этип, адамланы сююндюрме, къардашылыкъны юрютме, хоншулагъа яхшы болма. Бу айда таравигъ намазлагъа барма, тагъажут намазлар къылма, бизден болагъан гъар-бир яхшылыкъны этме, гъатта жан-жанываргъа да, тилсиз гъайван-

лагъа да языкъсынма, яшланы кёп сююндюрме, гъар заман озьюбюзге де, оьлгенлеге де дуа этме, Аллагъ гюнагъларыбыздан гечсин деп, жагъаннемден сакълап, женнет булан сююндюрсюн деп.

Рамазан айны оразасын тутмакъны зувабы уллу йимик, бола туруп ораза тутмай къоймакъны гюнагъы да уллудур. Пайхаммарыбыз ﷺ булай айта: «Ким рамазан айны оразасын тутма да бола туруп, бир гюнню оразасын уьзюрюсюз яда аврувсуз ачса, сонг гъёкюнюп, шону оразасын тёлеп тута болса да, шону зувабына етишмес, савлай йыл ораза тутса да». (Абу Давуд, Насаи, Тирмизи, Ибн Мажагъ етишдирген). Ораза тутагъан адам бирёв булан эришсе, бирёвню башын сёйлесе, бирёвню хатирин къалдырса, айтды-къуйтду юрютсе, экевню эришдирсе, ялгъан айтса, гъарам затгъа къараса, оразаны сыйлылыгъын, зувабын къутгъарадыр.

Ораза тутмакъны эки борчу бардыр, биринчиси гъар гече негет этмек: «Мен негет этдим тангала шу йылны рамазан айны борч болгъан оразасын Аллагъ учун тутмагъа», – деп. Негетни юреги булан этмеге борчдур, авзу булан этмек сюннетдир. Экинчиси буса эртен намаздан башлап ахшам гюн батгъынча гъар-бир оразаны бузагъан затлардан сакъланмакъ. Адам гюндюз вакъти биле туруп ашаса, ичсе, сигарет гартса, ораза бузуладыр, билмей унутуп ашаса, ичсе, нечакъы кёп ашаса да, оразасы бузулмайдыр. Озьюнден ихтиярсыз къусса да бузулмайдыр. Укол этмек булан, къан чыгъармакъ булан (кровопускание), тишин чыгъармакъ булан, тырнагъын, чачын гесмек булан ораза бузулмайдыр. Намаз жувунагъан адам авзун жувагъанда, бурнун чаягъанда, киринегенде, ичине сув гетмекден сакъ болма герек. Аллагъ бизге кёмек этсин рамазан айны гьюрметин сакълап, оразасын тутуп, дюньяда да ва ахыратда да талайлылардан болмагъа. Аллагъумма амин.

КЪЫЯМАТНЫ ОЪЛЧЕВЮ

1 « Бил, дюньялыклар сагъа арт бергенде ва сен озюнню напсынг сени дюньялык пайдан магърюм этегенге къошулганны да рази болуп гёрсенг ва шогъар сюенегенни билсенг, шо заман сен гъакъ герти муъминсен. Шунда сен дюньялыкны даимликден нечик айырма болаганны билерсен. Бил, адамланы гёнгю бузулугъа гелтиреген бары да затлар ва шолар себепли олар эрише-чокъуша ва бир-бири булан тартыша – шолар барысы да дюньялык ишлер, Къудратны Еси бизге шоларга арт бермекни буюрган.

Тюзю, даимлик яшавну ишлеринде, дюньялык затлар ёкъ, оларда эришив-тартышывлагъа ер ёкъ. Шолай ишлеге шулар гире: гюндюзлер ораза тутув, гечелени Къудратны Есине сужда къылывда йибери, кёп садагъалар этив, адамланы сув булан таъмин этмек учун къююлар ишлев ва Аллагъны ёлунда шоларга ошагъан башгъа тюрлю ишлер этив. Мисал учун, дарс беривчю, насигъатчы – шайых болмакъдан яда бир тюрлю харж, савгъатлар алмакъ яда озълени абурун гётермек учунгъу къулдукъланы башын тутма къаст этип, шо оърде эсгерилген ишлерде бир-бири булан оъчешмекни ёлун тутмай. Яни, дюньялык яхшылыкъларда оъчешив бар.

Бир керен кимесе бирев бир монах монастырны къулдукъусуна: «Нечик сен осал динчисен ва рагъмулукъга байлавлу нечик гъайсыз адамсан! Сен шу ишни кёмеклиги булан, бусурманлар этегенде йимик, не буса да бар дюньялык затгъа ес болма сюесен!» – деп айтагъанны эшите. Буса да, Пайхаммар ﷺ оъзю этеген ишни тамамлагъанда, тийишли гъакъны талап этме уяла болгъаны белгили. Бир гезик кимесе бирев Расуллагъ ﷺ булан бирче къой багъа болгъан, ол Мугъамматгъа ﷺ булай тилев эте: «Гей Мугъамматгъа ﷺ Хадиджагъа бизге тийишли гъакъны тиле!» Шогъар Пайхаммар ﷺ: «Мен шолай тилев этме уяламан», – деген. Тюзюн айтса, алимлеге дюньялык затлагъа арт берме тюше, оър даражагъа ва гъакимликге, дюньялык байлыкъгъа напсып артдыривгъа ес болмакъ учунгъу гъашыкъны есирлигинден азат болма герек. Неге тююл, янгыз шо заман олар даимлик яшавну гъакъ герти алимлери ва пайхаммарланы варислери болур, оланы шакъылары да Къыяматгюн шагитлени къанындан авур чегер. Олар озълени

гъакъында шулай айтылагъанлардан болур: «Алимни юхусу Аллагъгъа сужда къылывдур». Янгыз шо заман олар даимлик яшавну исбайлыгын ва шавласын гёрме болур ва дюньялыкны жиргенчлигин ва пислигин гъис этер. Олар бириси дюъягъа даимлик яшавгъа йимик янашыр.

Сёзсюз кюйде, алимлер даимликни артыкъ гёрю, нечик чи, дюньялык яшав ва даимлик яшав эки олжа йимик затлар: бириси рази буса, экинчиси къазаплы болур. Демек, узакъ оъмюр инсангъа багъалы буса, бириси дюня огъар жиргенчи болур, ва, некъадар, эгер дюньялык яшав жиргенчи буса, даимлик яшав къыйматлы болур. Мунда гъеч бирлешив болмакъ ёкъ, шолай бир-бирине къаршы турагъан эки зат бирлешмейгенде йимик.

Пайхаммарны дюньялыкъга арт беривю

Расуллагъ ﷺ бары да адамланы арасында алда яшагъанлардан ва яшажакълардан дюньялыкъга лап арт бергенлерден болгъан. Демек, Къудратны Еси Аллагъ Пайхаммаргъа ﷺ, Расуллагъны ﷺ даим оздура турсун деп, Тихам тавну оълчевюнде алтын, гюмюш ва изумрут байлыкъ таклиф этген. Тек Мугъаммат Пайхаммар ﷺ шону гери ургъан ва булай айтгъан: «Гей Аллагъ! Мен бир гюн ач болурман, башгъа гюн буса – токъ». Бир зат бир вакътини ичинде акъ да, къара да болма болмайгъанда йимик, адам учун дюньялык яшав да, даимлик яшав да бир йимик къыйы-

матлы болма болмай. Пайхаммар олай да булай айтгъан: «Ухуд тавну оълчевюндеги алтынгъа еслик этив мени къувандырмас, эгер арадан уыч гюн гетип, шондан, мен борчларымны тёлемек учун сакълагъанындан къайры, бир акъча сама къалса». Эгер Расуллагъ ﷺ Ухуд тавну оълчевю чакъы алтынгъа ес болса, ол шо байлыкъны бусурманланы арасында оълешер эди ва озюне бир зат да къоймас, эди, борчун тёлеме чакъысын тююл эсе. Олай да Пайхаммар ﷺ бусурманланы тергевюн сюювню къорчюсуне де бакъдыргъан, ол бир къул да иманда камиллешивню дараражасына етишме болмажакъ, эгер ону юреги Расуллагъгъа ﷺ сююв булан толмай ва шо сюювню башгъа затгъа бакъгъан сюювден оър этмей туруп деп айтгъан.

гёзлери, топуракъдан тююл эсе, тойма болмай».

Олай да Расуллагъны ﷺ гъар бусурман таза ва асил къылыкълы болсун учун ичибушгъан, Къудратны Еси Аллагъны гъар къулун дюньялык байлыкъгъа оърден къарасын ва оъз менлигине ва бары да дюньялык зорлукъгъа тюшонсюн учун къаст этген. Расуллагъ ﷺ булай айтгъан: «Гертиден де, садагъа – адамланы кири ва оланы гюнагъларыны чайын чуюну». Пайхаммарны ﷺ бу сёзлеринде муъмин адамны юреги оър болгъанны гёрсетивде гъажатлыкъ бары гъис этиле, рагъмулу ва башгъалар ес болгъан затлагъа гъасиретликден таза болмакъны ёрав; янгыз Къудратны Еси Аллагъдан къайры дагъы бир зат да да гъажатлыкъ ва тарчылыкъ ёкъну гёрсетив бар. Пайхаммар ﷺ дагъы да муъминлени дюньялык затлагъа арт берив шо Аллагъгъа ва адамлагъа бакъгъан сюювню къапулары экенге уйрете. Шо саялы адамлар озлерде бар затгъа еслик этме сюеген адамны ушатмай. Расуллагъ ﷺ булай айтгъан: «Дюньялык затлагъа арт бер, Аллагъ сени сюер. Адамларда бар затлагъа арт бер, олар сени сюер». Шогъар гёре дин алимлер булай айта: «Гей мени къардашым, эгер сен къайсы буса да бир ёлбашчыгъа, чиновникге яда башгъа тюрлю адамлагъа багъып, адамгъа кёмек этме сюе бусанг, инг башлап дюньялык затлагъа арт бер. Къой, савгъатлар ва къурбанлыкълар алагъанланы сиягъларында сени атынг болмасын. Эгер сен шолай этсенг, адамланы юреклеринде сагъа бакъгъан якъда гъакъ герти абур болажакъгъа биз сагъа боюн болабыз. Къой, сени гёреген гъар адам, сагъа бакъгъан якъда гъюрметлевню башындан гечирсин».

Къудратны Еси Аллагъ язивда аскетликни ортакъ къайдасын токъташдыривгъан (маънасы): «Аллагъ адамны къаркъарасында эки юреки яратмагъан» (сура «Аль-Ахзаб», аят 4). Шо бир юреке бир заманда да дюньялык яшавгъа бакъгъан сюювню де, Къудратны Еси Аллагъгъа бакъгъан сюювню де, Ону разилигине гъасиретликни бирикдирме бажарылмайгъаны токташдыра.

ДАГЪЫСТАННЫ МУФТИСИ
ШАЙЫХ АГЪМАТ ГЪАЖИ АБДУЛАВНИ
«БЛАГОНРАВИЕ ПРАВЕДНИКОВ»
ДЕГЕН КИТАБЫНДАН

ГЪАРАКАТ

Ачувдан нечик оър гелме бола:

Ачув – шо таби гъис, о янгыз башгъагъа бакъгъан якъда тююл, шону гъис этегенге де зарал этме бола. Биз камиллешменгенбиз, ва бизге ахыр даражагъа урунмакъ ва заман-заман озюбюзню тутуп болмайгъанлыкъ хас, тек, ким озюню терс якъларын къолуна алмакъны, шоланы тергевню тюбюнде сакъламакъны къастын этмейген адам Аллагъны разилигин алывдан йыракъда.

Ачув адамланы бир-биринден йыракъ этме, гъатта лап беклешген аралыкъланы да бузма ва адамны юрек рагъатлыгъына зарал гелтирме бола. Бир-бирде биз озюбюз де англап болмайгъан кюйде ачувланма башлайбыз, озюбюзню терс тутабиз ва гъатта лап ювукъ

адамыбызны да юрегин авуртма болабыз. Бир де башгъа тююл, бизин гъислерибиз озюбюзден тючлюден. Тергевге алынмагъан ачув – шайтанны савуларынны бириси, шону булан ол адамланы гъакъ ёлдан тайышдыра ва оланы Яратгъаныбызны разилигинден магърюм эте.

Бизин айланабыздагъы гъаллагъа ва адамланы низамына бизин селенивюбюз шу дюньяны сыналарынны бириси гъисаплана. Къазапланыв ва ачув эки де дюньяда къайгыгъа ва дертте гелтире, барындан да яманы – Аллагъдан арек этегенлик, неге тююл, хатиржанлыкъны ачы гъислеринден ва ачувдан толгъан юреке рагъмулукъгъа ва Аллагъгъа бакъгъан сюювге ер болмай.

Чыдамлыкъны, озюн тутуп болувну ва рагъмулу юрекни сакълап болув – шо бизин динибиз чакъырагъан ёл. Ачув адамда тувулуна, сонг ону сёзлерине ва ишлерине гёче. Ачувлукъну гъис этив адамгъа хас, тек

ол гъар ёл булан да озюндеги шо гъисни басылтма ва огъар шо гъислеге, сёзлерине, ишлерине еслик этме ва башгъалагъа зарал гелтирме къойма ярамай.

Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «Башгъаланы утма болагъанлар тючлю тююл, ачувлу заманында озюн тутма болагъанлар тючлю» (аль-Бухари ва Муслим).

Англашылмайгъан нечик тюрлю гъал тувулунса да, муъмин адам Ер юзюнде лап яхшы яшавну уылгюсю – Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ яшавну уылгюсуне бакъма бола. Инсан камиллешме ва озюню уыстюнде ишлеме ва юрегинде ачув тувулунгъанда Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ сюнетлерин, ташдырып айтгъанда, шулагъа бакъма герек бола:

Биринчилей, сабурулукъну сакълама ва чыдама тюше. Ачувлу адам артда гъёкюнде тюшеген кёп тюрлю сёзлер айта. Шып болуп турув – ачувлукъдан лап ►►

– Есибиз Аллагъ Къуръанда рамазан айны гъакъында не айта?

– Аллагъ Къуръанда булай айта (маънасы): «**Рамазан айда Къуръан тюшюрюлген – адамлар учун насигъат, гъакъ ёлну гёрсетивю булан**». Башгъа аята булай айтыла (маънасы): «**Гъей, инангъанлар! Сизден алда болгъанлагъа йимик, сизге**

де ораза тутув борч этилген. Балики, сиз Аллагъдан къоркъагъанлардан болурсуз». («Аль-Бакъара» сура, 183-нчю аят). Олай да булай сёзлер де бар (маънасы): «**Ким шу айда бар буса (рамазан ай), ораза тут-сун**» («Аль-Бакъара» сура, 185-нчи аят).

– Негетни къачан этмеге тарыкъ?

– Имам аш-Шафиини мазгъабына гёре, негетни гюн батгъан сонг (ахшам намазны вакътиси гелгенде) танг къатгъанча (эргенги намаз башлангъанча) этмеге тарыкъ.

Негетни айтмагъа

унутуп къалмас учун булай этмеге ярай: ахшам намазны вакътиси гелгендокъ, ораза ачып, артындагъы гюнге негет айтып къоймагъа бола. Ораза тутувну гери урувлары буса, эргенги намаздан сонг башлана.

– Къан тамурлагъа гюч береген затланы гийиртсе, ораза тутув бузуламы?

– Алимлени кёбюсю гысап этеген кюйде, къан тамурлардан таба инсангъа ачылыкъны сезмеге къоймайгъан веществоланы укол булан гийирив ораза тутувну бузмай, неге тюгюл олар авзундан, къулакъларындан, озге шолой ерлерден таба гийирилмей.

Амма озге алимлер башгъача ойлаша. Олар

айтагъан кюйде, ораза тутувну аслу себеби ачылыкъ булан сынав олтмек. Олай болгъан сонг, инсан ачылыкъны сезмеген буса, ораза тутуву да герти болмас.

Биринчи пикуру авур тарта деп гысаплана, тек олай ораза тутув саялы шабагъат болмай, неге тюгюл о толу ораза тутувугъа саналмай.

– Тютюн ютса ораза тутув бузуламы?

– Алимлер бир тавушдан гысап этеген кюйде, иш этип бурнундан яда авзундан таба тютюн ютмакъ ораза тутувну буза. Амма тютюн тамакъны ортасындан тебенге багъып оьтмеген буса, ораза бузулмай.

Имам Абу Гъанифаны ва имам Маликни мазгъапларына гёре шолой

бузулгъан оразаны те-лемеге тарыкъ ва кюду гысапта бирдагъы 60 гюн ораза тутмагъа тарыкъ.

Имам аш-Шафиини ва имам Агъматны мазгъапларына гёре буса, шолой бузулгъан оразаны рамазан айдан сонг бир гюн телеп тутмагъа тарыкъ.

– Ораза тутагъанда бармагъы булан бурнун тазалама яраймы?

– Ораза тутагъан гишиге бурнун яда къулагъын бармагъы булан тазалагъа гери урув ёкъ, эгер бармакъны терен-

ге сукъмагъан бусагъыз. Терен демек бармакъны бурнуну сюегине ерли тиймеге герекмей деген бола.

– Рамазан айда ораза тутув ким учун борч?

– Гъар гъакъылбалыкъ болгъан бусурман адам – гъакъылдан тайышмагъан буса, савлукъ якъдан гючю чата буса ва тазалыкъ гъалында

буса (къатынгишилеге гъайизни вакътисинде ва яш тапгъанда тазаланып биттинче ораза тутмагъа гери урула) рамазан айда ораза тутмагъа борчлу.

– Негетни гъар гюн айтмагъа тарыкъмы яда айны алдында сав айгъа айтып къоймагъа яраймы?

– Уьч мазгъапны имамлары гысап этеген кюйде – имам аш-Шафии, Абу Гъанифа, имам Агъмат негетни гъар гюн ай-

рыча айтмагъа тарыкъдей. Имам Малик буса, гысап этеген кюйде, негетни сав айгъа алданокъ айтып къойса да ярай.

– Намаз къылмайгъан гишини оразасы саналамы?

– Ораза тутув – Ислам динни айрыча борчу ва намаз къылынамы-къылынмаймы деп къарамайлы гъар бусурман адам ораза тутмагъа борчлу! Озокъда, намаз къылмайгъан гишиге

оьз жавабын тутмагъа тюшежек, неге тюгюл шо уллу гюнагълардан санала. Шо саялы, намаз къылмайгъан гиши тез товба да этип, гъёкюнуп, намаз къылмагъа башламагъа тарыкъ.

– Ораза тутагъан адамгъа киринмеге яраймы?

– Эгер киринмеге борч болгъан буса, киринмеге тарыкъ, ораза тутмагъа бусагъыз да. Гъатта кирингенде къулакъларыгъызгъа яда озге ерлеригизге сув гирсе де, ораза бузулмай. Шолойлыкъ борч киринивгетие, амма адам кирингенде сувгъа чомулмай, уьстден таба оьзюне сув теге буса. Масала, душда кирине буса. Тек адам киринмен деп, сувгъа чомула буса, масала денгизде, ва ону ичине

сув гирсе, ону оразасы бузула. Шолой гезиклерде оразасы бузулгъан гиши аш ашавдан сакъланмагъа тарыкъ, ораза тутагъанда йимик ва сонг шо гюнню телеп тутмагъа тарыкъ.

Борч тюгюл киринивлерде буса, адам нечик киринсе де ону ичине сув гирмеге герекмей. Шолой гезиклерде де оразаны ачмагъа тюшмей ва сонг шону телеп тутмагъа тарыкъ.

– Ораза тутмакъгъа негет нечик айтыла?

– Негетни юрекде тутмагъа тарыкъ, авзу булан айтмакъ буса сюннет. Негет булай айтыла: «Мен негет этдим

тангала рамазан айны борч болгъан оразасын тутмагъа Аллагъ учун», – негетни бу лап яхшы къайдасы.

– Негетни айтмагъа унутгъан буса, не этмеге тарыкъ?

– Герекли заманда негетни айтмагъа унутгъан бусагъыз (ахшам намаздан эргенги намазны вакътиси болгъан чакъы болжал), шо гюн тутгъан оразагъыз къабул этил-

мей. Амма шо шолой буса да, оразаны ачып, ашамагъа ва ичмеге тарыкъ тюгюл. Къутгъарылгъан шо оразаны буса, рамазан ай битген сонг телеп тутмагъа тарыкъ.

– Ораза тутувну не зат буса?

1) Ислам диниден чыгъыв, Аллагъ сакъланышондан.

2) Къулакълардан, бурнундан, авзундан, авратындан не зат буса да ичине гирив. Амма билмей ашап яда ичип къойгъан булан ораза тутув бузулмай.

3) Иш этип къусмакъ. Суймей къусса, ораза тутув бузулмай, аслусу янгыдан ичине гетмекден сакълан-

магъа тарыкъ.

4) Шагъват чыгъыв. Амма шагъват юклайгъанда оьзлюгюнден чыкъса, ораза тутув бузулмай.

5) Къатынына ювукъ болув.

Эгерилген себеплеге гёре ораза тутув бузулгъан буса, гюнню къалгъан янын ораза тутагъанда йимик гери урувлардан сакъланмагъа тарыкъ.

– Эгер билмей ашап яда ичип къойса, ораза тутув бузуламы?

– Эгер адам билмей ашаса яда ичсе, тек ораза тутагъанны эсине гелип шосагъат

ашавун, ичивюн токътатса, ону ораза тутуву бузулмай, тойгъан чакъы ашаса да.

– Не йимик гезиклерде оразаны ачмагъа яратыла?

Борч оразаны булай гезиклерде ачмагъа яратыла:

1. Эгер адам авруй буса ва ораза тутагъаны саялы авруву оьрчей буса.

2. Эгер адам узакъ

ёлгъа сапар чыкыгъан буса: чыкыгъан еринден барагъан ерине ерли 83 чакъырым ёл бар буса.

3. Эгер адам сувсапдан яда ачылыкъдан оьлер даражагъа етишип къыйнала буса.

– Ораза тутагъан адамгъа не этмеге яхшы санала?

– Ораза тутагъан адамгъа булай этмеге яхшы болур:

1. Шардангъа туруп ашамагъа, ичмеге, олай да бир-эки сама да кабахурма яда сув ичип тоймакъ.

2. Ораза ачагъанда кабахурма булан ачмакъ, ёкъ буса, сув ичип.

3. Шекли ашдан сакъланмакъ.

4. Гъалал иштагъдан сакъланып болмакъ (демек къатынына тиймекден, къарамакъдан

ва шолой башгъалардан сакъланмакъ).

5. Къуръан охумакъ, айрокъда рамазан айны ахырынчы он гюннюнде.

6. Болгъан чакъы кёп садагъа оьлешмеге къарамакъ.

7. Аллагъгъа этеген ибадатны артдырмакъ, олай да озге рагъмулу ишлени кёп этмек.

8. Иьтикафгъа негет де тутуп, рамазан айны артдагъы он гюннюнде межитде болмакъ.

– Мен авруйман ва дарман ичмеге герекмен, ораза тутувум бузалмы, деп билмеге сюер эдим?

– Эгер дарманланы яздыргъан доктор, рамазан айны борчун яхшы англайгъан бусурман да болуп, шоланы гюндюз вакътиде ичмесе ярамай деп, айта буса (оразача ачгъан сонг да ичмеге ёл ёкъ буса), шо айтагъан кюйде этмеге тарыкъ. Рамазан айны шо борч оразасын буса, сонг телеп тутмагъа тарыкъ.

– Сав гюн, эртенги намаздан ахшам намаз болгъанча, ятып юхласам, мени ораза тутгъаным саналамы?

– Ораза тутагъан гюн сав гюн юхлагъан адамны ораза тутгъаны бузулмай. Амма гюндюз вакътиде этмеге герекли ибадатланы кююв гюнагъ санала ва оланы болгъанча тез телемеге тарыкъ.

– Адам сав гюн эсин тас этген гъалда болса, ону ораза тутгъаны саналамы?

– Эгер адам негет де айтып, ораза тутувну заманы гелгенде эсин тас этсе ва гюнню узагъын да бир мюгълетге буса да эсине гелмеген буса, ону оразасы саналмай. Амма гюнню вакътисинде эсин тас этген адам бир мюгълетге буса да эсине гелсе, ону ораза тутгъаны санала.

Дагестанский исламский университет и медресе имени шейха Мухаммад-Арифа объявляют прием абитуриентов на очередной учебный год.

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

Продолжительность обучения:
в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
в медресе – 3 года.

Принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование.

Прием документов – с 1 июня.

Перечень документов, необходимых для поступления:

- нотариально заверенная копия документа об образовании;
- копия паспорта;
- фотокарточки размером 3/4 – 5 штук;
- медицинская справка Ф 086;
- прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имама), расположенной по месту жительства абитуриента.

Приём документов – ежедневно, кроме пятницы, с 9:00 до 17:00, перерыв – с 12:00 до 13:00.

Адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, д. 136.
Тел.: +7 988 294 56 16.

Чакъырыв

Аявлу дин кьардашлар ва кьызардашлар!

Аллагъ рази кьалар йимик иште ортакчылыкъ этмеге имканлыкъ бары гьакьда сизге айтмагъа сюебиз. Шону учун «Ас-салам» деген ругъ-кылыкъ газетге языльгъа ва шону охувчулагъа етишдиригъа оьзюгюзден болагъан ишни этмеге кьошул-макълукъ таманлыкъ эте.

Гьар жума газет етишдиригъа республикабызны ер-еринде, тюрлю-тюрлю районларда бола, языльгъа ишни токъатмай юрюте. Бу пайдалы ва шабагъатлы иште гьар ким де чагъына кьарамайлы ортакчылыкъ этмеге бола.

Пайхаммарны ﷺ гьадисинде

айтылагъан кюйде, билимге гьасиретлик гьар бусурман эргишини ва бусурман кьатынгишини борчу.

«Ас-салам» газет буса, толу кюйде дин илмуну гьакьында яза, билимни яйьвчусу деп айтмагъа ярай. Билим яйьв – Есибиз Аллагъ кеп шабагъатлайгъан ишлерден санала. Шолайлыкъда, биз де шо шабагъатгъа етишмеге болабыз, эгер динни гьакьында язагъан газетни охувчулагъа етишдиригъа ортакчылыкъ этсек. Бу газет шонча да уллу уьлкебиз Россияны гьар еринде яйьла, ону кьайсы регионда да алып, оумагъа бола. Гьаракат этиле, адамлар Ислам динни гьакьында,

Аллагъ буварагъанны, Пайхаммар ﷺ уйретегенни билмеге башлай, бусурманланы ят гьермей, бизин булан да таныш бола.

Биз билеген кюйде, герти ёлгъа бир адамны бакъдырмакъ – шу дюньядагъы бары да кьыйматлардан да артыкъ. Бизин учун кимни буса да биревню Аллагъ гьерсетген ёлгъа бакъдырмагъа тизив имканлыкъ бар. Шо да – Ислам динни гьакьында язагъан газетни яйьвда ортакчылыкъ этмек!

Гьар суйген адам, бу иште гьаракат этмеге сюе буса, бу телефонлардан таба байлавлукъ тутмагъа бола:

8-988-444-43-31 Арсланали;
8-989-663-01-83 Салават

Уважаемый абитуриент!

Дагестанский гуманитарный институт объявляет набор студентов на 2016-2017 учебный год.

Дагестанский гуманитарный институт – это образовательное учреждение высшего образования. Первое в Северо-Кавказском регионе учебное заведение, в стенах которого студенты получают и светское, и религиозное образование – в рамках федеральных государственных образовательных стандартов высшего образования.

Набор студентов на 1 курс очной и заочной формы обучения осуществляется по следующим

направлениям подготовки: **Теология, Журналистика, Экономика, Бизнес-информатика, Лингвистика, Теология**

Перечень необходимых документов:

1. Документ об образовании.
2. Фотографии 3x4 (8 шт.).
3. Копия паспорта.
4. Результаты ЕГЭ.

Срок обучения:

Бакалавриат – 4 года.
Магистратура – 2 года.

Прием документов:

Очная форма – с 31 марта по 25 июля.

Заочная форма – с 31 марта по 20 августа.

За историю своего существования институт показал себя как кузница специалистов по вышеуказанным направлениям. В вузе исключены любые проявления коррупции. На высоком уровне проводится воспитательная работа со студентами – с привлечением опытных специалистов.

Справки по адресам и телефонам:

Республика Дагестан,
г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136.
Тел.: 8 961 838 61 23, 8(8722) 94 00 60
E-mail: mail@daggum.ru
Сайт: www.daggum.ru

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлавлукъ" деген рубрикабызгъа SMS-лер геле. Тюпде шоланы беребиз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. **Бизин номерибиз:**

8928-800-01-97

Рузнама

Июль

Гюн лер	Эртенги	Гюн тувув	Тюш	Экинни яссы	Ахшам	Яссы
1	01:55	04:12	11:55	16:00	19:34	21:04
2	01:56	04:13	11:56	16:00	19:34	21:04
4	01:58	04:14	11:56	16:00	19:34	21:04
6	02:00	04:15	11:56	16:01	19:33	21:03
8	02:03	04:16	11:57	16:01	19:32	21:02
10	02:05	04:18	11:57	16:01	19:32	21:02
12	02:08	04:19	11:57	16:01	19:30	21:00
14	02:11	04:21	11:57	16:00	19:29	20:59
16	02:13	04:23	11:58	16:00	19:28	20:58
18	02:17	04:24	11:58	16:00	19:27	20:57
20	02:20	04:26	11:58	16:00	19:25	20:55
22	02:23	04:28	11:58	15:59	19:23	20:53
24	02:26	04:30	11:58	15:59	19:21	20:51
26	02:30	04:32	11:58	15:58	19:20	20:50
28	02:33	04:34	11:58	15:58	19:17	20:47
30	02:36	04:36	11:58	15:57	19:15	20:45

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Главный редактор
Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Канонический редактор
Абдулла АДЖИМОЛЛАЕВ

Дизайн, вёрстка
Мухаммад МУСАЕВ
Иса ОМАРОВ

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Индекс 51325
При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 31 мая 2016 г. в 15:00
Тираж 2 800 экз.

Адрес редакции:
367027, РД, г. Махачкала, проспект Акушинского, 5-я линия, 19.
Телефон редакции: 8-928-530-59-70.

Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222.
по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.

E-mail: assalamweb@gmail.com
www.assalam.ru